

Márai Sándor: Műsoron kívül. (Pantheon kiadás.)

Egy kis spleen, egy kis öngúny, egy kis malícia, amelyet napilapok hasábjain kendőztek szellemességgé: ez az az egyéni íz anno 1930, amelyet Márai Sándor «Műsoron kívül» című könyvében talál a nyájas olvasó.

Cikkek gyűjteménye a kötet, cikkeké, amelyeket «Kopf»-nak, vagy esetleg «színes»-nek becéz a szerkesztőség tolvajnyelve. Témája mindnek más és más, de világszemlélete, frivol logikája egy, és nem is egészen ismeretlen. Ez a szemlélet és ez a logika Molnár Ferencsel vonult be az irodalomba és Nadas Sándorral került ki az aszfaltra. Máraié e kettő között született és nevelkedett. A kisvilágot írja, amelynek jelentéktelenségeit úgy tűzi tollhegyre, ahogy valamikor a l'art pour l'art művelői passzív gyönyörködéssel fonták magukat valamely méla hangulat gubójába, amelyből a kolumna végéig sem lehetett kihámozni őket. Maga írja egyhelyütt: «A nagyvilág ködös és távoli, semmi közöm hozzá, semmi utam.»

Márai nem hangulatokat elemez s ha netalán a mondat első felében valami lírai hangot ütne meg, a második felében rögtön fonákjára fordítja. Tárgyakat, állatokat, magát a természetet, úgy személyesíti meg, mintha maliciájával ámulatot akarna kicsi-holni a közönyös olvasóból. Pedig ez csak látszat. Ha végigolvassuk a kötetet, megérezzük, hogy Márai nem pályázik olcsó sikerekre, de így lát s a látottakat csak így tudja közölni. Közlési módja helyenkint művészien finom, de három-négy mondat után rendesen olyan asszociációval áll elő, amely a reggeli kávé mellett kedvesen és szórakoztatóan hat, de a művészi gondolatot éppen emelkedése útján vágja ketté váratlan fintorával. S így mindent, ami új, igazság, erő és szépség lehetne, kiküszöböl az írásaiból. Az ember szinte azt mondhatná, hogy

az, ami ebből a könyvből hiányzik, az az irodalom. *m—i.*

Kölcsey-évkönyv, 1931. A mátészalkai Kölcsey Irodalmi és Közművelődési Egyesület két évi munkásságáról számol be ez az évkönyv, amelynek egyik legérdekesebb cikke báró Kemény György tollából való. Ez a cikk levelekkel és adatokkal igyekszik azt a régen fennálló vitát eldönteni, hogy Kölcsey melyik szemére volt vak? Legfőbb bizonyítékként közreadja a báró tulajdonában lévő Kölcsey-portrét, amelyet Einsle német festő 1835-ben festett a Himnusz költőjéről. Ez is, valamint a közreadott levelek, amellet tanuskodnak, hogy Kölcseynek a balszeme volt ép.

Az évkönyv további cikkei, illetőleg az egyes ünnepélyeken elhangzott beszédek, világosan kifejtik azokat a nemes célokat és törekvéseket, amelyek az egyesület tagjait eltöltik. Egyedül Barkóczy Lajosnak az irodalomról szóló cikkével lehetne szembe szállani több ponton. Ő ugyanis Pekár Gyula megállapításait követi, «mint az eddig ismert megállapítások közül a lehető legjobbat». Ehhez a megállapításhoz pedig bizony sok kétség fér. Idéz is, de idézőjelek nélkül, bár ha kitenné őket, azok sem emelnék az idézetek értékét. A futurista-költészet-ről is leszedi a keresztvizet, ami nem volna baj, de az idézett vers ismét szerző nélkül szerepel, és így könnyen esik az olvasó abba a gyanuba, hogy Mátészalkán született és az alkalom szülte. *Möi.*

Gutenberg Nagy Lexikon. (Gutenberg könyvkiadóvállalat r. t. kiadása.) Ed-dig az I—V. köt. jelent meg. — Budapest. — Helyesen állapítja meg az előszó, hogy óriási a föladat, amely a modern lexikonra hárul. Mert csakugyan igaz az, hogy a kutatás manapság — különösen a természettudomány egyes ágaiban — mérföldlépő